

SV

MADE IN
KRUUNUVUOREN RANTA

Made in... är en pågående serie platsanpassade konstprojekt. Bildkonstnären Anne Roininen samlar in föremål från lokalsamhället. Saker som inte används, eller är överflödiga, omvandlas av Roininen till skulpturala assemblage. Både föremålen och de färdiga assemblagen visas i en föränderlig installation under hela evenemanget.

Made in Kruunuvuorenranta är en del av ett procentkonstverk beställt av Helsingfors stad. Konstexpert för projektet är Helsingfors stadsmuseum HAM. Genom projektet skapas offentliga konstverk för den nya skolan i Kruunuvuorenranta.

MADE IN – EVENEMANG OCH INSTALLATIONER

AV ANNE ROININEN

MADE IN YLIKIIIMINKI

02–06 juli 2023

Asukastupas parkeringsområde

Harjutie 18

Ylikiiminki

I samarbete med Uleåborgs stads kulturtjänster, kulturcentret Valve, Ylikiimingin TervaStiima och bildkonstnären Heidi Kesti. Administrativ produktion av Taide-agentti.

MADE IN TÖÖLÖ

19–22 september 2024

Mika Waltaris park

Helsingfors

En del av Galleri Oksasenkatu 11:s program och stödd av Finska kulturfonden, Norra Österbottens regionalfond samt Helsingfors stad. Skulpturer skapades i samarbete med bildkonstnären Heidi Kesti och konstnären–forskaren Andrea Coyotzi Borja.

MADE IN KRUUNUVUORENRANTA

11 augusti – 26 september 2025

Cistern 468 / Iloparken

Helsingfors

I samarbete med HAM, Helsingfors konstmuseum.

FÖREMÅLEN BERÄTTAR – MADE IN KRUUNUVUORENRANTA

AV ANNE ROININEN

PAULA KORTE

– KURATOR, OFFENTLIG KONST, HAM

Vad är ett konstverk? Ett lätt svar kunde vara en målning eller en skulptur, men så enkelt har svaret inte längre varit i över hundra år. Ett konstnärligt verk kan också vara en handling, en idé, ett evenemang eller manipulering av ljus eller ljud i syfte att påverka rumsliga upplevelser. Det kan vara en process, det kan vara byggt av vardagliga material och det kan grunda sig på publikens roll i att skapa en del av konstverket. Det finns ett nätverk av begrepp, betydelser och konstnärens intentioner bakom den yttre formen av konstverket.

Made in Kruunuvuorenranta -verkkonceptet av konstnären Anne Roininen fokuserar sig på de onödiga prylar som fyller våra hem. Roininen samlar föremål från invånarna i området och hon använder dem för att skapa assemblage alltså collage av föremål, där användningsändamålet av enskilda föremål blir ottydligt, och deras kombinationer skapar helt nya objekt som följer konstens principer. Det viktiga är inte längre funktionaliteten av föremålen, utan harmonin av färger och former, rytmen av konstverket och materialiteten.

Roininen blev intresserad av tanken om lokalitet för några år sedan när hon plötsligt insåg att hon egentligen inte visste någonting om ursprunget och tillverkningsprocessen bakom många av de föremål som finns i hennes hem. Vårt förhållande till föremål har förändrats under tidens gång på ett grundläggande sätt: förr i tiden tillverkades många föremål nära oss, även så nära att man kände den person som tillverkade dem. I dagens globala varuproduktionssamhälle har sambandet mellan föremålet och dess materialkälla brutits. Det finns en risk att vi förlorar oss i nostalgi och romantiserar det förflutna då Arabias tallriker tillverkades i Majstad i Helsingfors och Finlaysons tyger trycktes i Tammerfors – visst har den lätta tillgången på föremål underlättat våra liv på många sätt, men leder den obegränsade valfriheten till att vårt förhållande till föremål blir ansvarslost?

Och vad gör man med alla de onödiga prylar som inte längre behövs? Ett alternativ är att ta onödiga föremål till Kronbergsstranden i sommar, där Roininen kan använda dem som material till ett konstverk. Konstnären flyttar sin ateljé till Iloparken för två månader. En container som placeras där fungerar både som förråd och ateljé, och där skapas assemblage av föremål som är utkast och prototyper till de procentkonstverk som kommer till Kronbergsstrandens servicekvarter. Konstverken får sin slutliga form när Roininen förstorar skalan på assemblage som är sammansatta av riktiga föremål och hon skapar de slutgiltiga konstverken av hållbara material såsom trä och harts. De färdiga verken hängs upp i aulan i den nya skolan.

Resan är på många sätt lika viktig som destinationen i *Made in Kruunuvuorenranta* -projektet. Möten med människor är lika betydelsefulla än de konstobjekt som slutligen får sin form. Roininen samlar inte bara föremål, hon är samlare av berättelser och samhällskonstnär. För henne är samtal med människor ovärderligt konstnärligt material: föremålen är inte bara kalla, själlösa objekt utan de har koppling till berättelser, levda liv, minnen och erfarenheter. Ett minnespår av detta lever i verkens namn. Alla originalföremål som har använts i verken har identifierats enligt ägarens namn och föremålets användningsändamål: Sylvis terapiboll, Tuulas avlidne makes pokal och Paulis vas.

Procentkonstverk som förverkligas i skolor, daghem och parker i Helsingfors är offentliga konstverk. Då kan vi uppleva konsten mitt i vårt gemensamma vardagsliv. Det som är speciellt med offentlig konst är konstverkets platsbundenhet: verket förankras i sin omgivning och föds i samband med konstnärens reaktion till kontexten. I Kronbergsstrandens servicekvarter är konstverkens platsbundenhet speciellt stark. En del av områdets historia stannar kvar i den nya skolan – tolkat genom konstens lins.

BRÅTE SOM ÄNNU INTE FÖTTS

JONATAN HABIB ENGQVIST

– FÖRFATTARE & CURATOR

"Tulevaisuus on romua, joka ei ole vielä syntynyt."

Framtiden är bråte som ännu inte har fötts.

– Paavo Haavikko

En rebus (/ˈri:bəs/ REE-bəs) är en gåta där man kombinerar bilder med bokstäver för att bilda ord eller fraser. Ordet "vem" kan exempelvis återges genom en rebus som består av en illustration av en blåval, ett minustecken (-) framför bokstäverna "al", följt av ett plustecken (+) och en figur som föreställer ett gem, ett minustecken (-) och bokstaven "g". I Anne Roininens assemblager är det dock inte symboler eller tecken som kombineras, utan föremål. De sätts inte samman utifrån mening, ord eller betydelse, utan efter form. Men form skapar oundvikligen mening. Och dessa nya sammansatta objekt har dessutom namn.

Vi kan kalla det en form av realistabstraktion. Roininens huvudmaterial är bråte. Andras skrot. Vardagsföremål som tappat sin attraktionskraft, blivit föråldrade eller helt enkelt Marie Kondade. Jag läste någonstans att produktutveckling kan beskrivas som en linjär process: idégenerering (ideation), produktdefinition, prototypframtagning, design och kommersialisering. De finns dem som menar att samma modell kan tillämpas på konst. Jag kan tycka att beskrivningen missar ett par väsentliga delar i den konstnärliga processen (som lättja, hantverk, ömsesidighet, känslor), men nämner den ändå här eftersom Roininen i viss mån följer mönstret för att visa hur tingen vi omger oss med genomgår ett likartat system – av utvinning, produktion, distribution, konsumtion och avfall.

Roininen börjar utan en färdig plan. Först samlar hon. Sedan skapar hon. Hennes sätt att sammanfoga föremål vägleds av en formell estetik. Hon gör skulpturer. De består av lokalt insamlat, men ofta globalt fabricerat material. Materialet består av globala produkter och strategier som anpassats till lokala marknader och kulturer. "Vad betyder det att vara lokal idag?" frågar hon. "Vad är konst inifrån det hyperlokala?" Går det att vara en lokal konstnär när det gäller insamling, tillverkning, distribution? Kan det finnas en specifik lokal identitet som bygger på generiska varor? Medelst en tillfällig ateljé i en fraktcontainer i en nybyggd stadsdel under två månaders tid uppmuntrar hon lokalinvånarna att lämna in saker som de inte längre vill ha, berätta om dem, och se vad hon gör med dem. Kanske skapar hon en lokal identitet. Kanske är de tidskapslar.

Många arkeologiska fynd är bråte. Arkeologen som hittar en gammal avfallsgrop jublar. Det är där saknade papyrusrullar hittas. Det är platsen där nya ledtrådar om bortglömda civilisationer och berättelser från alla samhällsskikt grävs fram, och där historien inte skrivs av segrarna. Några av de första skrivformerna som hittats är bilder och tecken ristade på lertavlor för 5 000 år sedan i Sumer, södra Mesopotamien. Arkeologer har till och med funnit tidiga exempel på rebusskulpturer, som den berömda statyn av Ramses II där tre hieroglyfer bildar hans namn (Horus = Ra; barnet = mes; sävplantan = su, vilket tillsammans blir Ra-mes-su).

När en rebus används för att återge en stavelse via en bild, blir bildtecknen även ljudtecken. Detta ses ofta som ett förstadium till det fonetiska alfabet som denna text är skriven med, och markerar en av de viktigaste utvecklingarna i skriftens historia.

Inom lingvistik kallas det rebusprincipen – att använda befintliga symboler enbart för deras ljudvärde, oavsett ursprungsbetydelse, i syfte att uttrycka nya ord. Många forntida skriftsystem använde detta för att uttrycka abstrakta begrepp, som annars hade varit svåra att återge med enbart bildtecken. Till exempel: att skriva "avsked" med bilden av en matsked som delats itu. Mycket senare, under medeltiden, användes rebusar för att återge efternamn i heraldiken, och under 1700-talet blev rebusbrev ett populärt sätt att visa sin kvickhet. Kanske återuppväcks denna tradition idag genom emojis? Emoji-språk kan ju också vara ytterst lokalt i den bemärkelsen att generiska symboler får specifika betydelser – något som kräver kontextuell förståelse baserad på generation, geografi och socialt kapital.

Precis som projektets namn *Made in...* har Roininens enskilda konstverk relativt självförklarande titlar: platsen där sakerna sattes samman, givarens förnamn och föremålet. Samtidigt lägger titeln ytterligare ett lager till berättelsen: *Made in Ylikiiminki: Tuulis avlidne makes prispokaler (tillplattade då de kördes över med Kyöstis skåpbil)* och *Lossaris avlidne brors skjorta*, eller *Mikkos drake från mormors hus* och *överblivna plankor från plattformen*. Genom att använda givarens förnamn och inte efternamnet är verken å ena sidan namngivna, men å andra sidan ospecificerade, och liksom föremålen själva, både personliga och anonyma: *Made in Ylikiiminki: Tuulis avlidne makes prispokal* och *Sirus dockhuvud*.

I samband med utformningen av *Made in Kruunuvuorenranta* tar Roininens process ännu ett steg. Inte bara genom att hon skapar en tillfällig ateljé, utan också genom att hon gör kopior av originalkompositionerna. De skalas om och översätts till andra, mer hållbara och enhetliga material för ett beständigt offentligt uppdrag. "Kommer detta skrot att överleva icke-skräpet?" undrar hon.

Denna förskjutning av hennes process får mig att fundera på om det hade varit mer korrekt att beskriva dessa lokala un-ready-mades som en slags skulpturala aforismer. Liksom Paavo Haavikkos citat ovan förskjuter de en abstrakt futurism till något glanslöst och påtagligt. Både rebusen och aforismen förlitar sig på kompression – att säga mer med mindre – som ett ostron som blottar sin pärla (*Made In Ylikiiminki: Sylvis glasögonfodral och terapiboll, Paulis vas och Jarmos limpasta*). Där rebusen använder bilder eller symboler istället för ord; använder aforismen istället ett avmätt språk för att uttrycka en sanning eller observation. Det som länkar dem båda till Roininens verk är måhända en fråga om funktion än form: båda uppstår genom lokal användning.

I många samhällen, särskilt i dem där det finns språkliga utmaningar, och kommunikationen måste vara tydlig, återfinns rebusliknande skyltar som betecknar platser eller namn – lätta att känna igen, lätta att komma ihåg. På liknande sätt uppstår aforismer ofta från provinsiella talspråk: avmätta fraser som förfinats över tid, förs vidare som verktyg, och förväntas vägleda, varna, uppmuntra eller undervisa.

Anne Roininen berättar för mig att folk har uttryckt både missunnsamhet och förlägenhet när hon ber dem om deras skräp: "Åh, den här gamla saken..." eller "Det är väl inget speciellt med det där." Det får mig att tänka på det finska uttrycket: "Kell' onni on, se onnen kätkeköön" (När lycka finns, må den döljas). Till skillnad från mer praktfulla eller uttrycksfulla traditioner verkar det som om många finska aforismer bär denna ton av tystlåten sans och aktsamhet. Men alltså, "Sitä saa mitä tilaa" (Du får vad du beställer) och jag misstänker att dessa former överlever eftersom de är praktiska, upprepningsbara och lätta att dela.

De är lokala inte bara till sitt ursprung, utan i hur de bär platsens egen röst – vad människor säger, vad de ser, och hur de skapar mening tillsammans. Små former som växer fram ur en gemensam kunskap. Aforismer blir ortsbestämda när de hämtar inspiration från en viss gemenskaps tal, värderingar, miljö eller världsbild. De återspeglar vad som är viktigt på den platsen – oavsett om det handlar om regn, boskap, släktskap eller överlevnad – och de blir ihågkomna eftersom de säger något viktigt i en form som människor både kan känna igen och förmedla.

SAKTA MEN SÄKERT: STILLA SAKER, TING OCH TRÅDAR

ANDREA COYOTZI BORJA

– KONSTNÄR / FORSKARE

I september 2024 blev jag inbjuden att delta i *Made in Töölö*, den andra omgången av Anne Roininens pågående projekt *Made in...*, som hölls i Mika Waltaris park och organiseras i samarbete med galleriet Oksasenkatu 11. *Made in...* är ett platsbundet projekt som samlar föremål från närområdet och bjuder in konstnärer som förvandlar dem till nya assemblage.

Vi arbetade med verktyg och bord i parken, omgivna av ett urval av föremål som samlats in från området. Ett pop-up galleri blev öppnat för de nygjorda konstverken. Projektet var öppet för publiken, och vem som helst som ville bidra till projektet var välkommen att skänka flera föremål till det. Under tiden fylldes galleriet med skulpturer och assemblage gjorda av halsband, fotbollar, borrdelar, plastmuggar, leksaksdelar, tärningar, tyger, lastpallar av trä, metallställningar, paraplydelar och mycket mera.

Projektet väcker många frågor hos både deltagare och åskådare, och två av dem sticker ut i Anne Roininens kommentar: "Hurdana prylar vill människorna bli av med? Säger de här varorna någonting om det här området och dess invånare, även om de ursprungligen har skickats hit med sjöfrakt och som kommer långt ifrån?"

Som Jane Bennett påpekar: "Hur skulle politiska svar på samhälleliga problem förändras om vi tog den (icke-mänskliga) kroppens vitalitet på allvar? Med 'vitalitet' menar jag kapaciteten av saker och ting — det ätbara, förnödenheter, stormar, metall — som finns här inte bara för att hindra eller blockera människans vilja och intentioner utan också för att agera som kvasi-agenter eller krafter med egna trajektorier, benägenheter eller tendenser."¹ Hur förhåller vi oss till föremål och deras kapaciteter? Denna vitalitet bildar en bro där det sociala, det personala och objektens agens möts och där våra intima möten med ting kopplas med de större dynamikerna i den massproduktion som har format dem.

Vad vill människorna bli av med? Berättar de här föremålen om området där de samlades? Är de här sakerna lokalproducerade? Eller är de standardiserade produkter som berättar mera om standardisering av objekt än om det faktiska området där standardiseringen äger rum?

Made in... inbjuder oss att observera vad det är som vi har i våra skåp, garderober, lådor och hem; att beundra varifrån de föremål som vi väljer kommer från, är de en del av industriproduktion eller är de lokalproducerade? Projektet kallar oss att betrakta vår relation till saker och ting omkring oss och att föreställa oss vad de kunde bli i stället för att vi stämplar dem som övergivna och onödiga.

Under projektet hanterade jag föremål, reflekterade över deras berättelser och pratade med Anne. Efter ett tag tog jag ett av de assemblage som hade gjorts på plats och jag beundrade dessa omformade prylar som nu hade blivit konstverk – inte nya som 'oanvända' men nya i den mening att det fanns relationer som uppstod genom deras sammansättning. När jag tittade på resultaten såg jag inte föremål individuellt, jag såg ingen tejp, en tömd fotboll, ett gummiband eller en ishockeyfigur, jag såg något som var helt och unikt.

Det var intressant att observera assemblage och föreställa sig hur man hade plockat isär och kategoriserat alla objekt som byggde upp dem. Det var fascinerande att följa deras historia från konstverket till råmaterialet. Vilka material har använts för att skapa det här föremålet? Hur

många människor har varit med om resan från materialet till objektet? Hur många människor har sparat de här prylarna i sina hem med tanken "tänk om jag behöver de här senare" och hur länge tog det att bli av med den här tanken "tänk om"; den inbillade framtiden där föremålet kanske skulle bli nyttigt igen.

Vad är saker och ting? Varifrån kommer de? Vad eller vem talar de om?

Tänk om... vi tog oss tid att reflektera över de föremål som omger oss i våra hem. Vi omger oss med saker – småprylar, jättesmå prylar, föremål som kan hållas i handen, några som är lika stora som oss, och många som är alltför tunga för oss att bära eller för stora för oss att omfatta med en enda blick. Tänk om vi av behov, begär eller vana omger oss med objekt som ofta tyst berättar något om oss själva. Kanske använder de inga ord, men de berättar historier om sina ägare, skapare, kontext, sociala miljöer, transportens dynamik, och många andra teman som, när man följer dem, avslöjar några aspekter och kvaliteter om den tid och plats vi lever i.

Vad har saker att säga?

Ofta glömmar vi de föremål som vi har med oss i våra hem. I verkligheten, hur många av saker som vi äger använder vi egentligen varje dag? Hur många andra prylar använder vi då och då? Hur många använder vi sällan? Och resten, alla andra föremål, vad gör de egentligen i våra hem? Jag bor trångt. Jag skulle inte kalla mig en hamstrare, men jag är ändå omgiven av saker som jag kanske aldrig ska använda: ett papper här, en penna där, en låda full av "tänk om" "för säkerhets skull" och "kanske en dag". Även de mest minimalistiska hemmen har hörn där våra prylar lurar, väntar och håller fast vid förväntningar om att de ska användas. Några

stannar kvar tills vi till slut kastar dem ut. De andra blir så småningom en del av vårt inomhuslandskap. Jag undrar vad som skulle hända om man var tvungen att göra en inventering av varenda sak hemma. Visst kan jag försvara några genom att säga att de hör till min partner som jag bor med. Och varje person har ett annorlunda förhållningssätt till saker i hushåll med fler än två människor. Men vad skulle jag upptäcka om vi gjorde en inventering av vartenda föremål, rum för rum, person för person, i vårt hem? Vad skulle vi se? Vad skulle vi upptäcka?

KÖKET

Vi alla har olika preferenser och vanor. Det finns en plats där våra begär och små egenheter syns tydligast ur en utomstående perspektiv: köket. (Ärligt sagt, sovrummet skulle också vara en sådan plats.) Men vad människorna väljer att ha i sina kök och hur det fungerar kan vara avslöjande.

I besticklådor kan man ibland hitta bestickset; ibland finns där ett sortiment av bestick. Lådorna kan innehålla ett par skedar, gafflar och knivar som hör till samma set, och sedan finns det två likadana och något annat som inte passar ihop med någon. Det finns inget bestickset i samma design. Varifrån kom alla dessa föremål? Vad är historien bakom den där besticklådan? Detsamma gäller tallrikar, glas och muggar. Vilken typ av köksskåp har du? Passar alla saker ihop? Kommer de från samma plats? Varifrån får vi alla våra saker och ting?

I mitt fall har alla saker kommit från ett sortiment av ställen: från vänner som har flyttat, från återvinningscentraler, från vänner som har gett mig gåvor, från någon som glömde ta med sin mugg, och ett par nya saker köpte jag själv. Jag ser inte detta sortiment som en stilmässig mismatch eller som en hyllning till en eklektisk stil, utan snarare som bevis på att det finns förhållanden och berättelser. Tänk om det var min vän som höll på att flytta som satt i besticklådan i stället för gafflar och matskedar? I stället för en krukväxt var det min andra vän som dök upp ur kukan för att hälsa på mig när jag vattnade den. När jag häller soppa i en skål tänker jag på den person som packade maten ilagret eller den främling på återvinningscentralen som gav den till mig. Saker och ting dyker inte bara upp; de är ett resultat av många interaktioner på olika nivåer. Det finns förhållanden som ofta är osynliga, och de blir synliga bara när vi väljer att titta på dem.

¹Bennett, Jane. *Vibrant Matter: A Political Ecology of Things*. Duke University Press, 2010.
<https://doi.org/10.1215/9780822391623>

SKILDRINGAR AV MÄNSKLIGA GEMENSKAP, STÄDER OCH BYAR

ANNE ROININEN

– BILDKONSTNÄREN

Kommer du ihåg ett tv-program där en tävlare höll något lätt igenkännligt föremål i handen, till exempel en kaffekopp, och hen beskrev den för sin lagkamrat som satt bakom en skärm och försökte rita föremålet enligt beskrivningen? Beskrivaren fick inte avslöja vad det var för föremål, och ritaren var tvungen att gissa vilka föremål det var utifrån sin egen teckning. Publiken vrålade av skratt för de flesta teckningarna inte alls lyckades föreställa det föremål som var utgångspunkten. Man ritade en kurva åt höger, sedan gled linjen snett till vänster, ovanför den fanns en cirkel. Vad är det för något? En mugg? En båt? Jaså, en vattenkanna.

Liksom beskrivaren närmar jag mig objekten genom att betrakta deras konturer, former och färger. Jag snurrar dem i mina händer utan att tänka på deras betydelser, och jag skapar stilleben. Det här är något som jag också gör hemma utan att märka det. Det uppstår små kompositioner runt omkring mig. Kanske är det något som också andra människor gör när de håller ordning hemma.

Nu bearbetar jag föremål i en container. Ursprungligen var den standardiserad och optimerad och satte fart på den globala handelstrafiken. Min container knarrar och skakar i hård vind och det känns som om jag saktar ner den där containertrafiken på haven och styr den åt annat håll: jag använder de produkter som fraktats hit med skepp på ett fel sätt genom att ta isär och kombinera dem på ett nytt sätt. Jag hittar sinnesfrid när jag åtminstone har någon uppfattning om deras senaste rutt, som har gått from invånarna i området till mina händer. Jag vet vem gav dem till mig och varifrån de kom. De kom från Kronbergsstranden.

Allt detta är nog mitt försök att slå rot och vara i kontakt med den här världen där allting rör sig snabbt. När tillräckligt med tid har gått och när ingen längre känner igen de saker som nu omger oss, visar de sig bara som färger och former.

Made in Ylikiiminki: Mikkos mormors drake och Kyöstis extra plankor

Made in Ylikiiminki: Lossaris avlidne brors T-shirt och fotoram

Assemblage, 2023

Sylvis glasögonfodral och terapiboll, Paulis vas, Jarmos limmassa

Trä, 2025

Föremålen på sidorna har erhållits från invånarna i projekten Ylikiiminki och Töölö. Bilden på omslaget är från evenemangsplatsen *Made in Kruunuvuorenranta*. Ovanstående objektsamling är gjord i Ylikiiminki av Sylvis glasögonfodral och terapiboll, Paulis vas och Jarmos limmassa.

Fotografier: Anne Roininen Layout: Maria Valkeavuolle

